

Voorwoord

In augustus 2019 is de startklas, waarvan op 4 locaties reeds variaties bestonden, van gestart gegaan op 5 aanvullende locaties. Dit brengt het totaal voor Parkstad op 9 locaties. Innovo : de Schakel Vrieheide, Tarcisius en de Wegwijzer allen Heerlen. Movare : de Vlieger en Mijn Spoor Heerlen. Steltloper en de Schakel Kerkrade, Meander Brunssum en 't Valder Landgraaf.

De startklassen is een pilot om te onderzoeken of de werkwijze bijdraagt aan zo inclusief mogelijk onderwijs in Parkstad. Deze opdracht is geformuleerd in de regiovisie onderwijskaart. Startklassen is een samenwerking tussen gemeenten en schoolbesturen waarbij in het kader van 'de basis op orde' in de basisondersteuning gemeentelijke ondersteuning wordt ingezet om onderwijs mogelijk te maken voor kinderen vanaf 4 jaar; zo inclusief mogelijk en thuisnabij: vindplaats als werkplaats.

Deze uitgangspunten zijn geoperationaliseerd in een monitor. De geformuleerde parameters zijn opgesteld door de werkgroep inhoud. Kent de monitor beperkingen, er is bijv. geen informatie m.b.t. de herkomst uit gastgezinnen. Daar waar gesproken wordt over peuterspeelzalen (PSZ) dient kinderopvang gelezen te worden. Vanaf de start in augustus is de monitor stipt bijgehouden door de medewerkers van de startklaslocaties. Waarvoor grote dank, want zonder deze informatie zou het niet mogelijk zijn om te rapporteren over het proces, effecten en opbrengsten van de pilot. Door de registraties zijn we in staat om te bepalen of we in de goede richting werken, of we onze aannames vooraf realistisch waren, of het financieel haalbaar gemaakt kan worden en welke aanpassingen nodig zijn.

De gevolgen van de recente COVID19 problematiek zijn niet zichtbaar in de monitor. In de werkgroep inhoud is dit besproken en we gaan voorlopig er van uit de leerlingen zo lang als nodig ondersteuning krijgen in de startklas met in acht neming van de afspraken m.b.t. de looptijd. De werkgroep beseft dat dit qua instroom mogelijk leidt tot gesprek met de voorschoolse voorzieningen over het best passende vervolg met 4 jaar.

In deze rapportage wordt inzicht gegeven over :

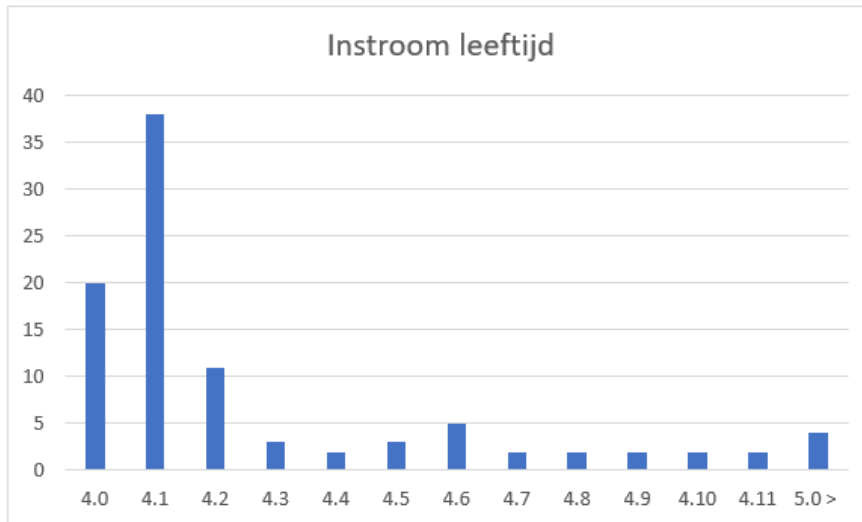
1. Instroom
2. Herkomst en startperspectief
3. Thuisnabijheid
4. Knooppunt
5. Instroom bij ongewijzigde situatie
6. Interventies in de startklas
7. Uitstroom startklas

Het document eindigt met aanbevelingen en adviezen voor het proces in het tweede jaar. Het gaat daarbij niet alleen om de monitorgegevens maar ook onderwerpen die vanuit de ondersteunende werkgroepen in tussentijdse gesprekken en evaluaties aan de orde zijn gekomen.

Adri Rooijackers
01-05-2020

1. Instroom

Vanaf augustus 2019 tot eind april 2020 zijn 95 leerlingen in het onderwijs gestart in de startklas. De startklas is bedoeld voor leerlingen van 4 jaar die nog niet kunnen starten in de reguliere groep 1. In het schooljaar 2019 – 2020 zijn niet alle leerlingen met 4 jaar begonnen. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de startleeftijden.

Tabel 1.1

Het overzicht laat zien dat het overgrote deel van de leerlingen, 68, tussen 4 jaar en 4 jaar en 2 maanden een start maken in de startklas.

Overige instroom momenten zijn incidenteel. Er is een lichte afwijking zichtbaar rond 4 jaar en 6 maanden. De 5 jarige kinderen zijn deels afkomstig uit een reeds functionerende startklas, maar die nog een vervolg nodig hadden. Of kinderen waarvan beredeneerd afgewezen is van het uitgangspunt.

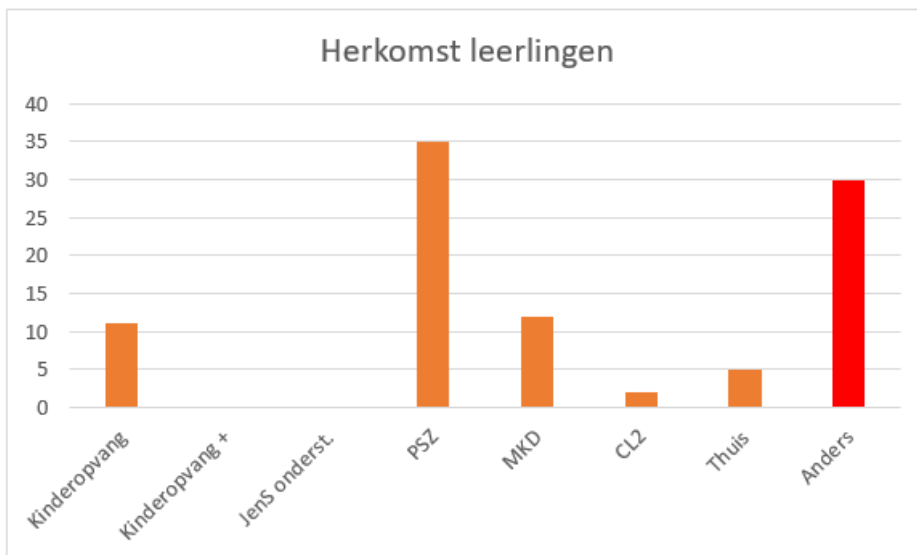
2. Herkomst en startperspectief

Door de inrichting van de startklassen pogen we invloed uit te oefenen op de onder instroom en bestaande automatiseren te doorbreken door een passend regulier alternatief. Twee vragen geven inzicht in de mate waarin we in de eerste periode van de pilot al dan niet succesvol zijn geweest.

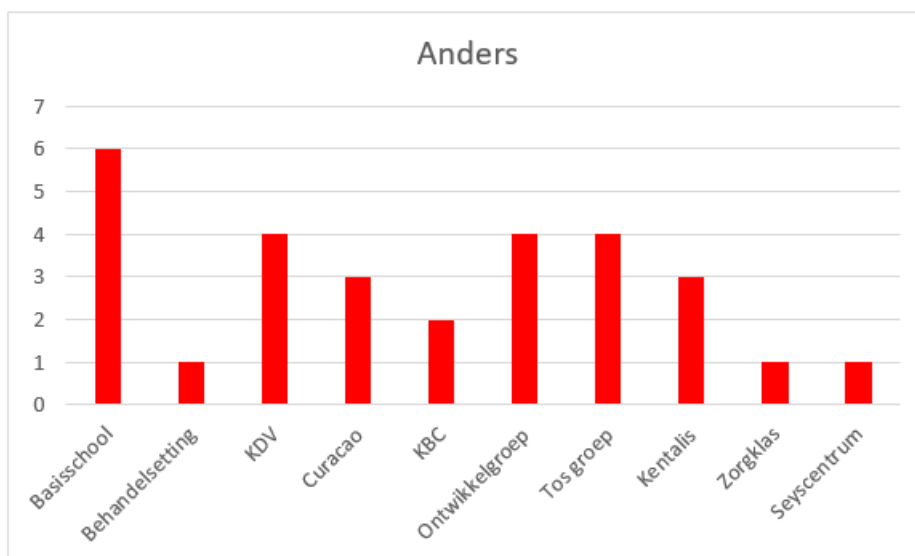
1. Waar komen de 4 jarige leerlingen vandaan ?
2. Waar zouden deze leerlingen gestart zonder een startklas ?

De eerste tabel, 2.1, laat zien dat er relatief veel leerlingen uit een andere setting komen dan in de vaste items van de monitor ingevuld konden worden. "Anders" is wel gespecificeerd en biedt het beeld in tabel 2.2.

In bijlagen is aanvullende informatie toegevoegd : de bezettingsgraad per startklaslocatie, informatie van het SWV m.b.t. instroom en de bezettingsgraad van de huidige MKD's en KBC's. Met behulp van deze aanvullende, voor een deel niet uit de monitor afkomstige data kan teruggekeken worden en vooruit in verband met toekomstig gebruik startklas.

Tabel 2.1

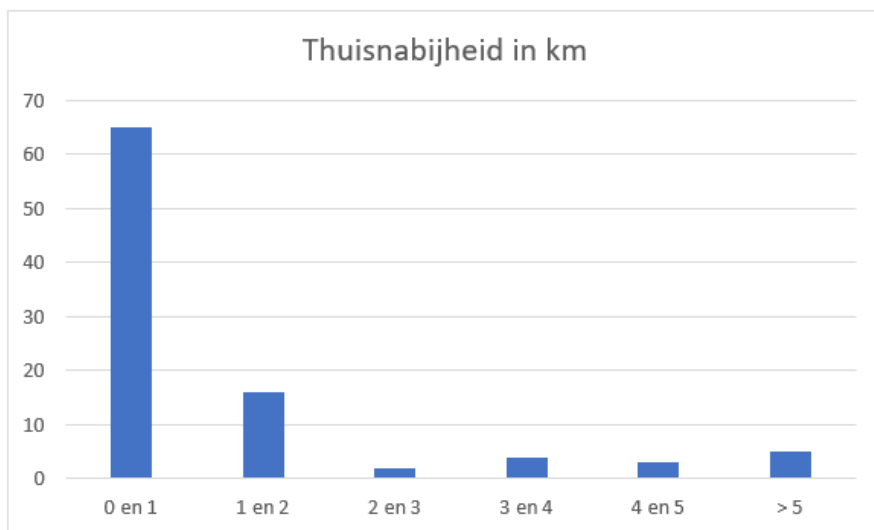
Tabel 2.2

Beide overzichten maken duidelijk dat er sprake is van een grote groep leerlingen uit de reguliere peuterspeelzalen. Samen met ander voorzieningen, MKD en kinderopvang vormt het ongeveer 2/3 van de instroom.

Interessant is de groep "Anders". Daar zien we een gemêleerd beeld van leerling instroom. Geen echte uitschieters wel beoogde voorschoolse instellingen Opvallend is dat er toch ongeveer 6 % van de leerlingen start in groep 1 op een basisschool , maar het dan toch niet blijkt te redden zonder extra ondersteuning.

3. Thuisnabijheid

Uit tabel 5.1. blijkt dat slechts 1/3 deel van de leerlingen een thuisnabije start zou maken als er geen startklas in de nabijheid was. Het blijkt dat 81 van de 95 leerlingen uit de zone 0 tot 2 km van de school afkomstig zijn.

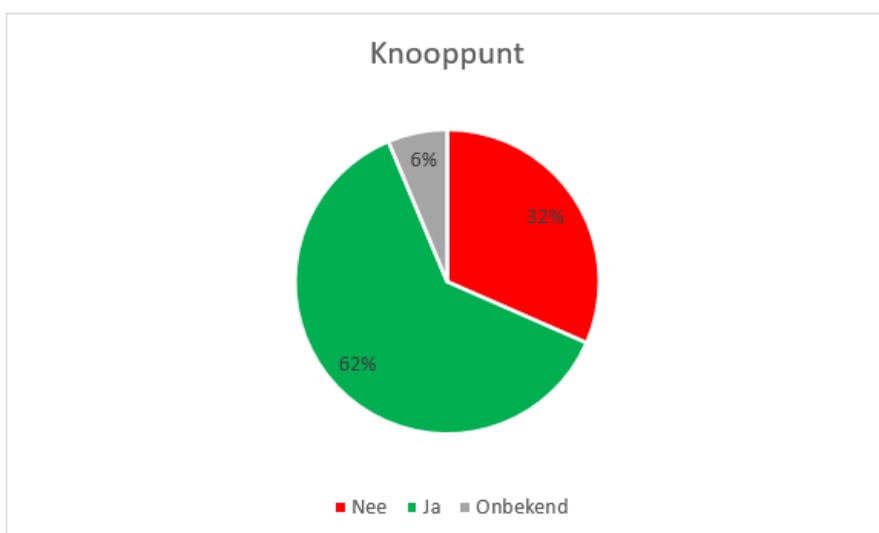

Tabel 3.1

Er is maar een kleine groep die verder dan 4 km van de startklas woont. In totaal 8 leerlingen met een maximum van 11 km. Over het algemeen zijn de ouders in staat zelf de leerling naar de startklas te vervoeren. Incidenteel zijn er fricties. De oplossing daarvan verloopt afhankelijk van de betrokken gemeente soepel tot stroef.

4. Knooppunt

Het knooppuntoverleg is op meerdere momenten in de toeleiding naar de startklas een belangrijk instrument om goede afspraken te maken en passende beslissingen te nemen.

Tabel 4.1.

Het beeld dat bovenstaand grafiek laat zien behoeft uitleg. M.n. in de aanvangsfase was er t.a.v. het knooppunt een stroeve start. Onbekend dat het zo moest en niet of onvoldoende opgepakt. Na januari vind in nagenoeg alle gevallen het knooppunt plaats. De infographic "starten in onderwijs" is

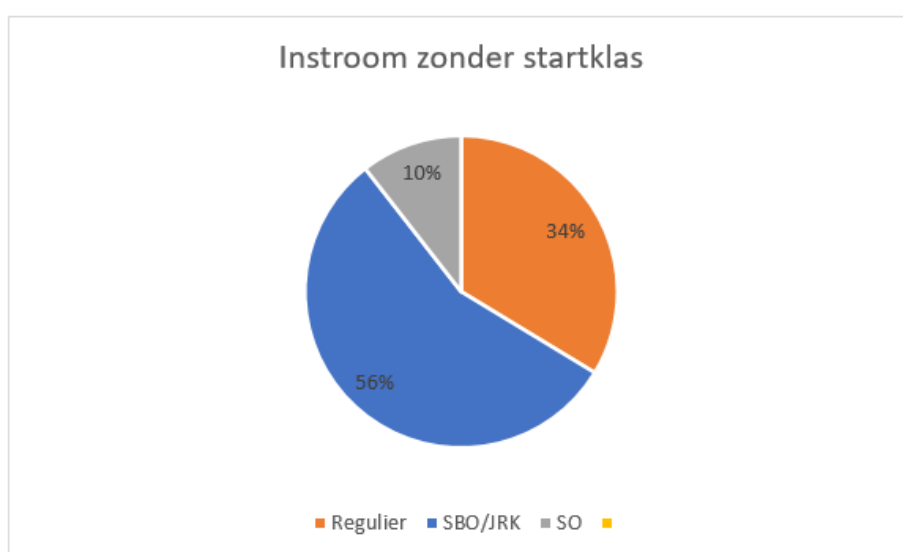
een welkome ondersteuning in het proces. Door recente ontwikkeling m.b.t. COVID is het niet mogelijk geweest om nog een verdiepingsslag te maken t.a.v. rollen en bijbehorende activiteiten.

Voor deze verdiepingsslag zijn een viertal activiteiten genoemd:

1. Inzet van een medewerker, mevr. Boon, voor de begeleiding van knooppunten
2. Bijeenkomst VVE netwerk (verplaatst naar een latere datum)
3. Bespreken van de rolname MKD en andere instanties binnen de contractafspraken
4. Sturend acteren van sleutelfunctionarissen, trajectbegeleider, procesbegeleiders, onderwijsadviseurs e.d.

5. Instroom bij ongewijzigde situatie

In een ongewijzigde situatie zou er geen sprake zijn van een startklas. Er is in de monitor geregistreerd waar de instroom zou hebben plaats gevonden als er geen startklas zou zijn.

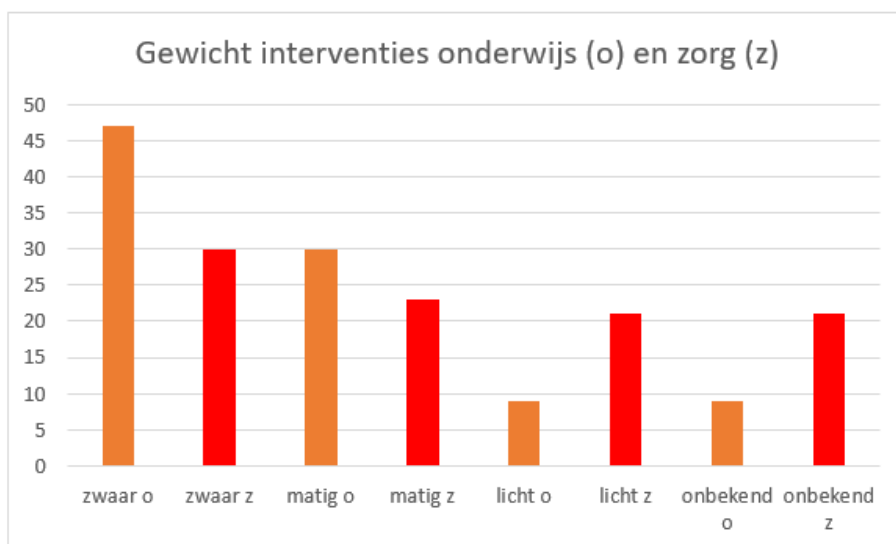
Tabel 5.1

De grafiek laat zien dat ongeveer 2/3 van de populatie zou zijn ingestroomd in speciaal basisonderwijs of speciaal onderwijs. Het andere 1/3 deel zou wel regulier zijn ingestroomd maar mogelijk een moeizame start kennen. Deze gegevens vormen een eerste onderlegger om het effect van de startklas te duiden. Zowel in financieel als inhoudelijk opzicht. Inhoudelijk m.b.t. de uitgangspunten van de regiovisie.

6. Interventies in de startklas

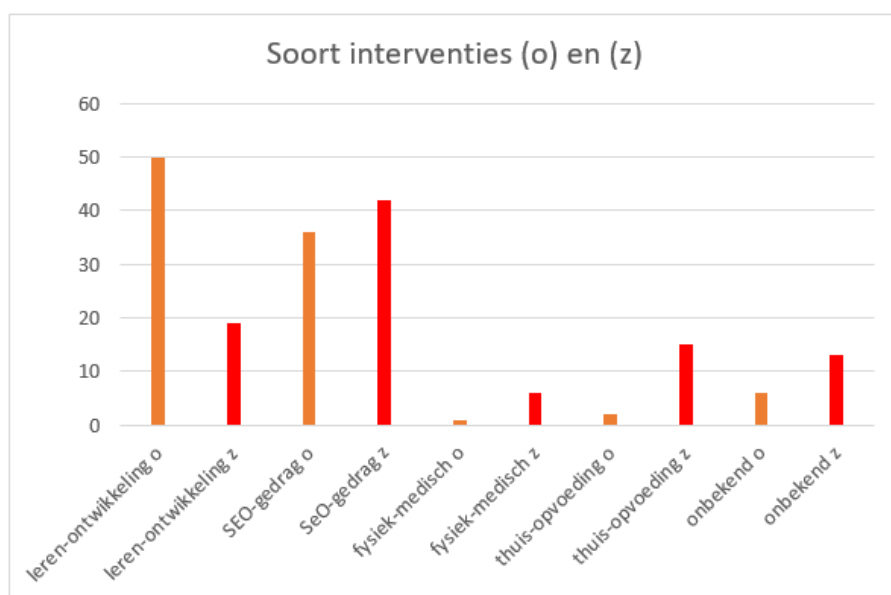
Om het gewicht van de interventies te duiden is de monitor gebaseerd op de indicatoren van de gegevensdrager Duiden en Doen. Deze kent zowel voor onderwijs als zorg drie categorieën, zwaar matig en licht. In deze rapportage wordt niet alleen het gewicht, maar ook de aard van de interventies in beeld gebracht. Zowel voor onderwijs als zorg hebben dezelfde parameters gebruikt in de monitor te weten leren en ontwikkeling, SEO-gedrag, fysiek-medisch en thuis opvoeding.

De monitor kent drie meetmomenten. Hiermee brengen we in beeld de mogelijke verschuiving in intensiteit. Er zijn op dit moment (28-04-2020) te weinig gegevens voor handen om dit vergelijkbaar in beeld te kunnen brengen.

Tabel 6.1

De behoeften waarmee kinderen de startklas binnen komen worden door onderwijs gezien als zwaar/matig. De zorg interventies laten een ander beeld zien. Behoeften worden minder vaak als zwaar betiteld en aan de andere kant zie je dat er meer voorbehoud is door dat men nog geen uitspraken doet en de vraag in de categorie onbekend plaatst.

Tabel 6.2.

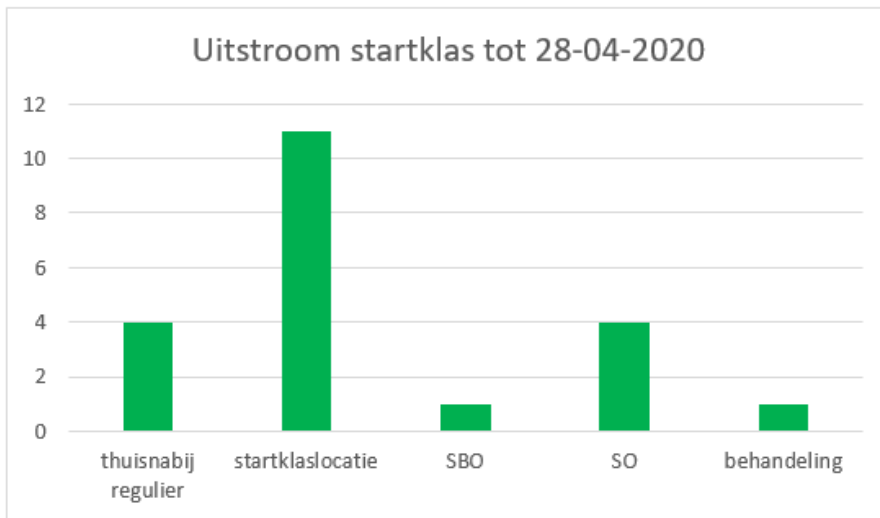
Voor de zorg ligt een groot deel van de interventies in het spectrum van gedrag en opvoeding. Duidelijk is dat leren en ontwikkeling een onderwijs interventie is en dat zorg daar een bijdrage aan levert. Waar zorg en onderwijs gezamenlijk interveniëren is SEO en gedrag. Interventies thuis-opvoeding is heel beperkt bij onderwijs en in ontwikkeling vanuit de startklas bij de zorgpartners.

Wat opvalt is dat er een redelijke mate van onbekendheid is m.b.t. de interventies. Hier is afstemming nodig op JenS niveau over rol en taakverdeling. In de overige gemeenten ligt ook de vraag hoe de samenhang en samenwerking tussen de ondersteuning vanuit de startklas thuis en de rol van thuisondersteuning op basis van een andere beschikking. In sommige gevallen is de betrokkenheid van de startklas gemaximeerd op 5 gesprekken.

7. Uitstroom startklas

Leerlingen in de startklas kunnen op verschillende tijdstippen gedurende een jaar uitstromen. Het hoofddoel is, doordat de behoeften van de leerling in beeld is, uitstroom in een regulier basisschool. Hetzij de thuisnabije basisschool c.q. de startklaslocatie. Het kan voorkomen dat leerlingen uitstromen naar S(B)O of een behandelsetting.

Tot peildatum 28-04-2020 zijn 21 leerlingen van de startklas uitgestroomd. Daarvan zijn 15 naar regulier onderwijs en 1 leerling naar het SBO, 4 leerlingen naar het SO en 1 naar een behandelsetting.

Tabel 7.1

8. Doorlooptijd

Gegevens zijn uit de monitor te halen, maar voor dit document nog niet uitgewerkt.

8. Conclusies:

Mede door de enthousiaste inzet van alle betrokken medewerkers heeft de startklas op de werkvloer dat opgebracht wat we er van verwachtten. De werkwijze werkt.

De knelpunten liggen op een ander vlak dan hetgeen in de monitor geregistreerd wordt. Het gaat om de mate waarin alle kindpartners betrokken zijn, de werkwijze kennen, zich niet bezondigen aan adviezen die nog niet aan de orde zijn e.d. Dit is zijlijn informatie die men registreert in de vele gesprekken op de locaties en in de werkgroepen inhoud en bestuurlijk. Het is de taak van de werkgroepen om met deze thematieken aan de slag te gaan en te blijven.

De monitor is niet ingericht om de financiële kant in kaart te brengen. Echter zitten er wel degelijk positieve effecten in. Sommige zijn in harde € uit te drukken andere in het gegeven dat je een beleidsdoel bereikt.

De monitor is ingericht om het proces in de opstart beeld te krijgen. Al snel rijst de vraag wat er met de leerlingen gebeurt nadat ze de startklas verlaten? Zijn de reguliere scholen in staat deze leerlingen in de groepen daarna te begeleiden? Is de versterkte start zo krachtig dat er in de vervoljaren niet meer teruggevallen hoeft te worden op speciale voorzieningen?

9. Aanbevelingen:

- In het tweede jaar van de pilot inrichten van ontwikkelingsgericht volgen van de startklasleerlingen. Doel: Uitspraken doen over de houdbaarheid van de ontwikkeling.
- Afspraken maken over proces terugplaatsing regulier, de begeleiding en ondersteuning, de eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden van de thuisnabije school.
- Aanpassing in de monitor: De startklas is de aangewezen plek om niet alleen te werken met kinderen, maar ook om werkende te onderzoeken wat een kind nodig heeft. Kader vindplaats is werkplaats. Diagnostiek heeft vraagverheldering tot doel. Om beeld te krijgen m.b.t. de frequentie dat dit nodig is, opnemen in de monitor.
- Om te komen tot verantwoorde uitspraken over het continueren van de werkwijze na het tweede jaar is het wenselijk om een werkgroep financieel in te richten. In kaart brengen van de € opbrengsten, in kaart brengen van de ideële opbrengsten en de verduurzaming van de werkwijze.

10. Adviezen

Met in acht neming van de monitorgegevens en de bijlagen stellen wij bestuurders het volgende voor:

- De startklas werkwijze ook in het tweede jaar van de pilot te continueren.
- De aanbevelingen onder punt 9 over te nemen.

Bijlage 1 : Onderinstroom via het SWV

Onderinstroom tot 17-05-2020		
totaal aantal onderinstroom Parkstad	91	
bao	25	
MKD	26	
KBC	6	
Kentalis	6	
psz	3	
startklas	7	
Alles Kidts	6	
anders	4	
TPG	5	
naar zorg	2	
naar startklas	1	
Totaal	91	
	63 naar SO/SBO	

Bijlage 2 : Bezettingsgraad per startklaslocatie

	Instroom	uitstroom doorstroom	per 01-05 aanwezig
Vlieger	14	3	11
Mijn Spoor	9	1	8
Schakel (Hrl)	7		7
Wegwijzer	7		7
Tarcisius	9	3	6
Schakel (Krd)	15	2	13
Steltloper	18	9	9
Meander	11	3	8
Valder*	5		5

*gestart in januari